

Kristofer Fagerström

Utbildningsnämnden

Åtgärder och aktiviteter 2025 inom Miljö- och klimatprogram 2021 - 2030 - utbildningsnämnden

Ärende

Kommunfullmäktige beslutade 7 december 2020 (§ 158) att anta Miljö- och klimatprogram 2021 - 2030. Syftet med miljö- och klimatprogrammet för Danderyds kommun är att styra mot en god och hälsosam miljö och en långsiktigt hållbar utveckling. Det visar vad kommunen ska göra på lokal nivå för att bidra till att nå de nationella miljö och klimatmålen. Danderyds kommuns miljö- och klimatprogram ska vara styrande för alla verksamheter som finansieras av kommunen och underlätta miljöarbetet för dem som bor och verkar i kommunen.

Enligt miljöprogrammet har nämnden ett politiskt ansvar för att tillsätta resurser till programmets genomförande och ska i beslut om åtgärder och aktiviteter verka för att målen och uppdragen i programmet uppnås.

Samtliga nämnder ska, inom ramen för miljö- och klimatprogrammet, årligen, fastställa åtgärder och aktiviteter för att beslutade mål och uppdrag ska kunna uppnås. Beslutade åtgärder och aktiviteter utgör underlag för budget 2025.

För 2025 föreslår bildningsförvaltningen att utbildningsnämndens verksamheter arbetar med åtgärder och aktiviteter inom två områden: biologisk mångfald och giftfri miljö.

Bildningsförvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden fastställer föreliggande förslag till, åtgärder och aktiviteter 2025 inom Miljö- och klimatprogrammet 2021 - 2030 för utbildningsnämnden.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade 7 december 2020 (§ 158) att anta miljö- och klimatprogram för åren 2021 - 2030. Syftet med programmet är att styra mot en god och hälsosam miljö och en långsiktig hållbar utveckling i Danderyd kommun. Det visar vad som kan göras på lokal nivå för att bidra till att nå

Kristofer Fagerström

de nationella miljö- och klimatmålen. Miljö- och klimatprogrammet har sex fokusområden:

- begränsad klimatpåverkan
- frisk luft
- friskt vatten
- biologisk mångfald
- god bebyggd miljö
- giftfri miljö

Enligt miljöprogrammet har nämnden ett politiskt ansvar för att tillsätta resurser till programmets genomförande och ska i beslut om åtgärder och aktiviteter verka för att målen och uppgifterna i programmet uppnås. Miljö- och klimatprogrammet ska följas upp en gång per år. Kommunstyrelsen ansvarar för uppföljning och samordning med berörda nämnder.

Bildningsförvaltningens utredning

Miljö- och klimatprogrammet är omfattande och pågår fram till år 2030. Detta innebär att val av åtgärder och aktiviteter sker löpande och att nämnden inte arbetar mot samtliga sex fokusområden årligen. Det viktiga i sammanhanget är att nämndernas sammantagna åtgärder bidrar till att det övergripande målet uppnås. För att arbeta effektivt föreslår bildningsförvaltningen att utbildningsnämnden år 2025 fokuserar på följande två områden:

- biologisk mångfald
- giftfri miljö

Biologisk mångfald

Målet för ”biologisk mångfald” inom nämndens verksamhetsområde är att ”stärka kunskapen och medvetenheten om Danderyds natur, biologiska mångfald och ekosystemtjänster”.

För att förstå hur Danderydelevernas kunskaper om den lokala naturen och dess biologiska mångfald ska stärkas behöver det i första hand tydliggöras vad skolans styrdokument föreskriver.

I första kapitlet i grundskolans gällande läroplan, lgr 22, identifieras ett antal perspektiv som ska genomsyra all undervisning i skolan. Ett av dessa perspektiv är miljöperspektivet. Genom det ständigt närvarande miljöperspektivet ska eleverna tränas i att ta ansvar för den lokala miljön samt därutöver även utveckla kunskaper och förståelse om övergripande och globala miljöfrågor.¹

¹ Lgr 22, kapitel 1 ”Skolans värdegrund och uppdrag”

Kristofer Fagerström

För att ytterligare konkretisera läroplanen och dess applicering på ”biologisk mångfald” i Danderyds kommun kan kursplanen för ämnet biologi granskas. Här framgår det bland annat att fältstudier och observationer i närmiljön ska genomföras samt att undervisningen ska belysa lokala ekosystem och vad som gynnar respektive hotar den biologiska mångfalden häri.²

Då miljöperspektivet, och betydelsen av biologisk mångfald, är väldigt tydligt formulerat i läroplanen gör bildningsförvaltningen bedömningen att ovan formulerat mål i miljöprogrammet ryms inom ramen för befintligt nationellt läroplansuppdrag.

Giftfri miljö

Bildningsförvaltningens föreslår att följande mål ska gälla för fokusområdet ”giftfri miljö” för år 2025:

- Farliga ämnen ska fasas ut och de som bor och verkar i kommunen ska vägledas till att minska sin kemikalieanvändning,
- mängden avfall och dess farlighet ska minska,
- andelen ekologiska livsmedel som köps in till kommunens verksamheter ska öka.

Kopplat till målet om att farliga ämnen ska fasas ut (se ovan) finns det två uppdrag. Ett uppdrag är att skolor och förskolor ska miljödiplomeras och miljöcertifieras. Då ett antal av förskolorna och skolorna sedan tidigare arbetat med miljödiplomering, bland annat ”grön flagg”, föreslår bildningsförvaltningen att utbildningsnämnden tar sig an det andra uppdraget – att förskolor och skolor ska ha en handlingsplan för en giftfri miljö. Sedan tidigare har aktiviteter kopplat till målet och uppdraget genomförts, bland annat genomfördes 2023 en utfasning av plastprodukter innehållande melamin och bisfenol A i förskola och skola. Syftet med en upprättad handlingsplan för en giftfri miljö är i första hand rådgivande, det vill säga att ge enheterna kunskap om vad som kan göras på lokal nivå med tillgängliga resurser.

Kopplat till målet att minska avfallet finns det två uppdrag. Dels ska inget farligt avfall blandas med annat avfall, dels ska uppkomsten av avfall förebyggas och återbruk främjas. För att uppfylla dessa uppdrag, och nå målet, förespråkar bildningsförvaltningen att utbildningsnämndens åtgärd blir att under 2024 fortsättningsvis genomföra kontinuerliga informationsinsatser som syftar till att minska matsvinn i nämndens verksamhetsområden.

Informationsinsatserna ska ha som främsta syfte att dels ge kunskap, dels väcka ett medvetande hos barn och elever. I syfte att kontrollera om

² Lgr 22, kapitel 5 ”Kursplaner”, biologi.

Kristofer Fagerström

nämndens verksamheter minskar sitt matavfall kommer mätningar genomföras två gånger under 2024. Mätningar görs och följs upp både på enhetsnivå och på aggregerad kommunnivå.

Till målet om att öka andelen inköpta ekologiska livsmedel finns det också ett fastställt uppdrag. Här handlar det om att ”alla verksamheter finansierade av kommunen ska sträva efter att minst 50 % av de livsmedel som köps in ska vara ekologiska”. För att nå uppdrag och mål föreslår bildningsförvaltningen att man under 2024 vid upphandling av vissa livsmedelsgrupper fortsättningsvis väljer ekologiska livsmedel. Exempel på livsmedelsgrupper som avses är mejeriprodukter, spannmål och baljväxter.

Vidare föreslår bildningsförvaltningen att aktiviteten om att kommunala verksamheter fortsatt ska ha minst en vegetarisk dag i veckan kvarstår som åtgärd för nämnda mål.

Ekonomiska konsekvenser

Målet inom ”biologisk mångfald” och det första och andra målet inom ”giftfri miljö” – minskat matsvinn i våra verksamheter samt minskat avfall – anses kostnadsneutralt och ryms inom befintlig budget för 2024.

Målet som handlar om en ökad andel ekologiska livsmedel är inte kostnadsneutralt. Om uppdraget ska nås (se ovan) – och andelen ekologiska livsmedel ska utgöra minst hälften av alla inköpta livsmedel – uppskattas kostnaden till ungefär 1 100 000–1 200 000 kronor per år. Observera att detta endast är en uppskattning av kostnadsökningen. Då matpriserna för såväl konventionella livsmedel som ekologiska livsmedel förändras fort är det svårt att uppskatta kostnaden mer exakt än så.

Konsekvenser för barn och unga

Miljö- och klimatprogrammet är det övergripande styrdokumentet för miljö- och klimatarbetet i kommunen där det viktigaste från övriga styrdokument finns samlat. Barnperspektivet ska genomsyra miljöarbetets grundläggande syfte – att lösa de stora miljöproblemen till nästa generation. Danderyds kommun ska främja en långsiktigt hållbar utveckling med generationsmålet i fokus. Generationsmålet innebär att behoven hos människor som lever idag tillgodoses utan att kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov äventyras.

De aktiva åtgärder och aktiviteter som planeras för 2025 (se ovan) är en del i att främja nuvarande och kommande generations livsvillkor med avseende på biologisk mångfald och giftfri miljö.

Kristofer Fagerström

Johannes Paulsson
Bildningsdirektör

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande 2024-10-22 Åtgärder och aktiviteter 2025 inom Miljö- och klimatprogram 2021–2023 – utbildningsnämnden
2. Förslag till valda åtgärder för utbildningsnämndens måluppfyllelse av Miljö- och klimatprogrammets mål och uppdrag för 2025
3. Miljö- och klimatprogrammet för Danderyds kommun 2021–2030
4. Kommunfullmäktiges beslut, 2020-12-07 § 158

Expedieras
Kommunstyrelsen